

Vantaanjoen PFAS-kuormitusta vähennetään aktiivisin puhdistustoimin

Ikuisuuskemikaaleiksi kutsutut PFAS-yhdisteet ovat ryhmä synteettisiä kemikaaleja, joita on käytetty kymmeniä vuosia kotitalouksissa ja teollisuudessa suojaamaan tekstiileitä, pakkauksia ja ruoanvalmistusastioita liialta ja kosteudelta. Teollisuudessa vettä ja rasvaa hylkiviä aineita on käytetty moniin tarkoituksiin, mm. metallien pinnoitukseen. Palosammutusvaahdot ovat aiemmin olleet yksi aineen merkittävä käyttökohde. Sittemmin yhdisteiden käyttöä on tiettyjen yhdisteiden osalta voimakkaasti rajoitettu ymmärrettäessä niiden haitalliset ominaisuudet. Osin rajoitettuja yhdisteitä on korvattu toisilla yhdisteillä, joiden vaikutuksista ei vielä ole pitkäaikaista tutkimustietoa.

Per- ja polyfluoroalkyyliryhmä yhdisteistä (PFAS) ainakin osan tiedetään olevan haitallisia ihmisille ja ympäristölle. Ne mm. heikentävät immuuniteettia, ovat karsinogeenisiä ja aiheuttavat maksavaurioita ja lisääntymisongelmia. Suomessa Vantaanjoen ja sen sivuhaaran Keravanjoen alajuoksun alue on pahiten PFAS-yhdisteillä saastunut vesialue. Ongelmaan puuttuminen on tarpeen, sillä Vantaanjoki toimii pääkaupunkiseudulla 1,3 miljoonan ihmisen vararakavesilähteenä ja on suosittu virkistyskalastuskohde.

PFAS-yhdisteet rajoittavat kalojen käyttöä Vantaanjoella ja Vanhankaupunginlahdella

Helsingin kaupunki on jo muutaman vuoden suosittelut Vanhankaupunginlahdelle ahvenen ja hauen syönnin välttämistä kaloissa havaittujen korkeiden PFAS-yhdistepitoisuuksien vuoksi. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) osaltaan suosittelee noudattamaan Ruokaviraston suosituksia sekä välttämään PFAS-yhdisteillä saastuneesta vesistöstä kalastettuja kaloja. Vanhankaupunginlahteen laskeva Vantaanjoki on merkittävä PFAS-yhdisteiden kuljettaja mereen.

Vantaanjoen vesistöalueella asuu lähes neljännes suomalaisista ja jokialue on yli miljoonan ihmisen lähivirkistysalue ja erittäin suosittu virkistyskalastuskohde. Jokialueella pyyntivuorokausia on yli 30 000 vuodessa. Yleisin saalis on jokeen istutettu, pyyntikokoinen kirjolohi, mutta myös ahven, hauki ja taimen ovat olleet yleisiä saalislajeja. Aistinvaraisesti kalojen laatu on ollut hyvä, mutta PFOS-ympäristölaatuunormi on ylittynyt myös jokialueen alaosan ahvenissa.

PFAS-yhdisteiden vähentäminen

Jotta turvallinen virkistäytyminen ml. kalastus ja kalojen syönti on mahdollista, vesistön PFAS-ongelman aktiivinen ratkaiseminen on olennaista. Ikuisuuskemikaaliongelmia ei alueelta itsestään häviä, kuormitusta tulee edelleen vanhoista päästölähteistä. PFAS-yhdisteiden kuormituksen vähentämien on tarpeellista myös vesiekosysteemien kannalta, koska yhdisteillä on haitallisia vaikutuksia mm. vesieläimistöön hormonitoimintaan ja sitä kautta lisääntymiseen.

PFAS-kuormitus hallintaan -hanke Keravan Saviolla

PFAS-yhdisteiden poistamiseksi erilaisia menetelmiä kehitetään aktiivisesti. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry (VHVSY) toteutti yhdessä Keravan ja Vantaan kaupunkien kanssa *Ikuisuuskemikaalit pois kierrosta* -hankkeen vuosina 2024–2025. Hankkeessa toteutettiin Keravan suljetun Savion kaatopaikan suotovesien menestyksellä PFAS-yhdisteiden puhdistuskokeilu ([PFAS-yhdisteiden levinneisyys ja poistokokeilu Savion jätehuoltoalueella](#)).

Tänä vuonna alueen PFAS-yhdisteillä voimakkaasti saastuneiden vesien puhdistus skaalataan käsittelemään huomattavasti suurempia vesimääriä, ennen kuin ne jatkavat matkaansa Rekolanojaan ja edelleen Keravanjokeen. Heinäkuun alussa asennettu, NG Nordic Finland Oy:n operoima puhdistuslaitteisto käsittelee Saviolla noin viisi kuutiota tunnissa PFAS-yhdisteiden saastuttamia vesiä. Puhdistus on käynnissä joulukuun alkuun saakka, ja sen vaikutuksia seurataan myös Rekolanojassa, johon alueen vedet laskevat. Saastuneiden vesien puhdistus on osa VHVSY:n PFAS-kuormitus hallintaan -hanketta (2025–2027), joka saa rahoitusta ympäristöministeriöltä, Keravan kaupungilta ja yhdistyksen jäsenistöltä. Hankkeen kokonaisbudjetti on noin 215.000 euroa.

Lisätietoja yhdistyksen tekemästä työstä PFAS-ongelman ratkaisemiseksi löytyy verkkosivuilta <https://www.vhvsy.fi/sivut/PFAS-yhdisteet>.

Vasemmanpuoleinen kuva: Puhdistuslaitteiston pumppu asennettiin kohteeseen heinäkuun alussa.

Oikeanpuoleinen kuva: Itse puhdistuslaitteisto on rakennettu konttiin, menetelmä perustuu veden suodatukseen.

Jokien tilaa ja eliöstöä tarkkaillaan säännöllisesti

VHVSY on toteuttanut Vantaanjoen vesistöalueen vesistötarkkailuita yli puoli vuosisataa yhteistarkkailuna, joissa on mukana myös vapaaehtoisia jäseniä. Yhteistarkkailun tulosten perusteella VHVSY tarttui vajaa 10 vuotta sitten PFAS-ongelmaan ja on hakenut siihen aktiivisesti ratkaisuja. Toukokuussa ilmestyneet julkaisut [Vantaanjoen yhteistarkkailu - Kuormitus, vedenlaatu ja ekologiset indikaattorit 2023–2025](#) ja [Vantaanjoen yhteistarkkailu - Kalasto ja pohjaeläimet vuonna 2025](#) sisältävät paljon tietoa alueen vesien ja eliöstön tilasta. Tänä kesänä alueen yhteistarkkailut jatkuvat veden laatu ja kalastotutkimuksin. Mukana ovat myös PFAS-määritykset kaloista sekä kalastustiedustelut alueelle kalastusluvan lunastaneille.

Lisätietoja antavat:

Limnologi Heli Vahtera, p. 0503270202

Pohjavesiasiantuntija ja väitöskirjatutkija Harri Turtiainen, p. 0443224210

Toiminnanjohtaja Anu Oksanen, p. 0503725018

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry on voittoa tavoittelematon aatteellinen vesiensuojelutoimija, jonka sääntöjenmukaisena tarkoituksena on vesiensuojelun ja virkistyskäytön edistäminen toiminta-alueellaan - Riihimäeltä Helsinkiin ja Espoosta Sipoon rajalle. Yhdistys on perustettu 1963 ja se tekee yleishyödyllistä vesiensuojelutyötä toteuttamalla aktiivisesti erilaista vesiensuojelu-, uhanalaisten kalakantojen edistämistä- ja ympäristökasvatushankkeita ja koordinoimalla ja toteuttamalla vesistön, jätevedenpuhdistamoiden ja pohjavesien yhteistarkkailuita. Yhdistys antaa myös lausuntoja intressinään vesiensuojelun edistämisen. Yhdistyksen tunnushahmona toimii Vantaanjoen Helmi-saukko. Saukko on muutamaan otteeseen ollut sukupuuton partaalla, mutta lajin rauhoitus vuonna 1974 on hiljalleen kohentanut sen elinvoimaisuutta. Saukkoja (*Lutra lutra*) asustelee myös Vantaanjoen vesistöalueella, ja yhdistys yrittää toiminnallaan taata myös tälle sympaattiselle, leikkisälle eläimelle hyvät asuinolot tulevaisuudessakin.

